

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Bonte strandloper (*Calidris alpina*) (A149)

1. Status

Vogelrichtlijn Bijlage I (alleen de ondersoort *C. a. schinzii*, sinds 2004). De ondersoort *C. a. alpina* is een geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De bonte strandloper is een steltloper die broedt in de toendra's van gematigde en arctische klimaatszones in Scandinavië, de Baltische Staten en West-Rusland maar ook hoogarctische broedgebieden kent in Centraal- en Oost-Azië.

De bonte strandloper komt in Nederland voor als doortrekker en als overwinteraar en het is een van de meest talrijke vogelsoorten in de Waddenzee en in de Delta. Op sommige plaatsen concentreren zich groepen van enkele tienduizenden bonte strandlopers. De soort kan in veel kleinere aantallen ook worden aangetroffen in het binnenland, langs rivieren, meren, plassen en dergelijke.

De vogels die door Nederland trekken overwinteren in wadgebieden en estuaria langs de kusten van Noordwest- en Zuidwest-Europa en in West-Afrika.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding is bij de populatie van de bonte strandloper in de Europese Unie volgens 'BirdLife' ongunstig. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende bonte strandlopers liggen deels in Noord-Europa en Noordwest-Siberië (dit is de ondersoort *Calidris alpina alpina*) Een ander deel broedt op IJsland, de Britse eilanden en rond de Oostzee (ondersoort *C. a. schinzii*) en op Groenland

Bij *C. a. alpina* worden twee deelpopulaties onderscheiden. De voor Nederland relevante West-Europese populatie wordt geschat op 1.330.000 vogels. Hiervan verblijft omstreeks 28% een tijdje in Nederland. Bij *C. a. schinzii* worden drie deelpopulaties onderscheiden. In Nederland komen vogels van de kleine 4.000 vogels tellende populatie voor die broedt in Zuid-Scandinavië en de Baltische staten. Welk percentage daarvan in Nederland verblijft is niet bekend.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: De bonte strandloper komt vooral voor in getijdengebieden en estuaria. Kleine aantallen bonte strandlopers zijn te zien in zoetwater-'wetlands' in het binnenland. De voedselbiotopen zijn zandige maar ook zeer slijkige platen in getijdengebieden en alle gradaties daar tussenin. De bonte strandlopers zoeken ook voedsel in drooggevallen slikken in moerassen of op slijkige oevers van rivieren, in plassen en andere wateren. Vooral na hevige regenval komen bonte strandlopers ook foeragerend voor op akkers en in weilanden. De soort zoekt zowel overdag als 's nachts naar voedsel. Tijdens hoogwater gaat de soort soms door met voedselzoeken op hooggelegen delen van de getijdenplaten, aan de kwelder- of dijkrand of op drassige plaatsen binnendijs. De bonte strandloperen gebruiken doorgaans kwelders, zand- en modderbanken, stranden en inlagen als gezamenlijke hoogwatervluchtplaatsen en deelt die plaatsen vaak met andere vogelsoorten. Het rusten en afwachten van het eb ('overtijen') gebeurt bij voorkeur op locaties met weinig vegetatie.

Voedsel: De bonte strandloper foerageert op bodemfauna. Hij eet voornamelijk wormen, kleine schelpdieren en kreeftachtigen.

Rust: Voedselzoekende bonte strandlopers in het kustgebied reageren op verstoring vanaf een afstand van ruim 90 m. Op hoogwatervluchtplaatsen is de soort in het algemeen veel verstoringsgevoeliger. Daar treedt verontrusting van de bonte strandloper op vanaf een afstand van 500 m. Vooral wandelaars, kite-surfers, droogvallende schepen, gemotoriseerd recreatieverkeer, ook vliegverkeer en werkzaamheden in de voedsel- en rustgebieden kunnen bonte strandlopers verstoren. Pendelroutes tussen voedsel- en rustgebieden kunnen mogelijk worden verstoord door oprichting van windmolenparken (barrièrewerking). Landschappelijke en bodemveranderingen in getijdengebieden door werkzaamheden, herinrichting en baggerwerkzaamheden of door klimaatsveranderingen kunnen negatieve doorwerken op de aantallen en verspreiding van de bonte strandloper. Zo heeft bijvoorbeeld de aanleg van de stormvloedkering Oosterschelde waarschijnlijk invloed op de populatie gehad.

4. Huidig voorkomen

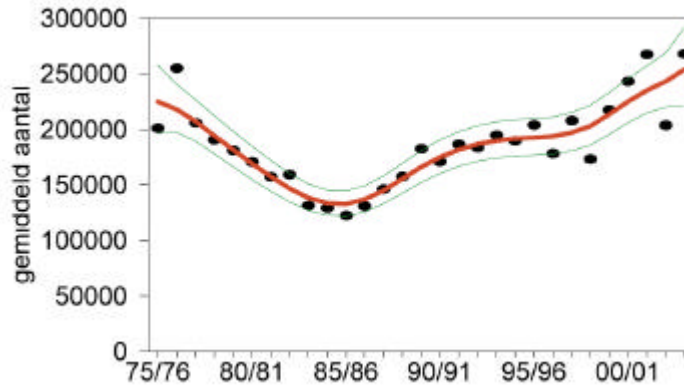
Het overgrote deel van de in Nederland aanwezige bonte strandlopers concentreert zich in de intergetijdengebieden in de Waddenzee en de Delta. Tijdens de najaar- en de voorjaarstrek en soms ook in de winter zijn kleine aantallen aanwezig in Noord-Holland, langs de grote rivieren, rond het IJsselmeer en langs de Noord- en Zuid-Hollandse kust. De soort komt voornamelijk voor in Natura 2000 gebieden (Waddenzee, Oosterschelde, Westerschelde, Voordelta).

Verspreidingskaart bonte strandloper

5. Beoordeling landelijk gunstige staat van instandhouding

Trends in Nederland: De gemiddelde aantallen bonte strandlopers in Nederland zijn in de jaren 1999-2001 opgelopen naar 170.000 exemplaren. In de Waddenzee is vanaf 1985 sprake van een duidelijke toename, in de Delta zijn de aantallen stabiel.

Aantalsontwikkeling bonte strandloper

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de bonte strandloper laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename zien. Ook over de meest recente periode 1995-2003 neemt de populatie matig toe.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: Het toekomstperspectief van de bonte strandloper wordt, gelet op de aanwezigheid van de soort in Natura 2000-gebieden, als positief beoordeeld. De soort lijkt onder meer te profiteren van de opgetreden toename van wormenfauna ('verworming') in de Waddenzee.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 187.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud van de huidige situatie volstaat bij deze soort.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	gunstig	gunstig

6. Bronnen

- Austin G.E. & Rehfish M.M. 2003. The likely impact of sea level rise on waders (*Charadrii*) wintering on estuaries. *Journal for Nature Conservation* 11: 43-58.

- Austin G.E., Peachel I. & Rehfisch M.M. 2000. Regional trends in coastal wintering waders in Britain. *Bird Study* 47: 352-371.
- Cayford J. 1993. Wader disturbance: a theoretical overview. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 3-5.
- Clemens T. & Lammen C. 1995. Windkraftanlagen und Rastplätze von Küstenvögeln -ein Nutzungskonflikt. *Seevogel* 16: 34-38.
- Davidson N.V. & Rothwell P. 1993. Human disturbance to waterfowl on estuaries: conservation and coastal management implications of current knowledge. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 97-105.
- Ens B.J., Wintermans G.J.M. & Smit C.J. 1993. Verspreiding van overwinterende wadvogels in de Nederlandse Waddenzee. *Limosa* 66: 137-144.
- Koepff C. & Dietrich K. 1986. Störungen von Küstenvögeln durch Wasserfahrzeuge. *Vogelwarte* 33: 232-248.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. *Wadden Sea Ecosystem* 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Leopold M.F., Smit C.J., Goedhart P.W., Van Roomen M., Van Winden E. & Van Turnhout C. 2004. Langjarige trends in aantallen wadvogels in relatie tot de kokkelvisserij en het gevoerde beleid in deze; eindverslag EVA II (Evaluatie schelpdiervisserij tweede fase) Deelproject C2. Alterra-rapport 954. Alterra, Wageningen.
- Piersma T. & Koolhaas A. 1997. Shorebirds, shellfish(eries) and sediments around Griend, western Wadden Sea, 1988-1996. Rapport 1997-7. NIOZ, Texel.
- Piersma T., Koolhaas A., Dekinga A., Beukema J.J., Dekker R. & Essink K. 2001. Long-term indirect effects of mechanical cockle-dredging on intertidal bivalve stocks in the Wadden Sea. *Journal of Applied Ecology* 38: 976-990.
- Schekkerman H., Meininger P.L. & Meire P.M. 1994. Changes in the waterbird populations of the Oosterschelde (SW Netherlands) as a result of large-scale coastal engineering works. *Hydrobiologia* 282/283: 509-524.
- Schothorst E. & Veenendaal D. 1999. Verstoring van vogels langs de Groninger Noordkust. *De Grauwe Gors* 27 (1): 7-13.
- Spaans B., Bruinzeel L. & Smit C.J. 1996. Effecten van verstoring door mensen op wadvogels in de Waddenzee en de Oosterschelde. IBN-rapport 202. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.